

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

سرایت اجمال خاص به عام

جلسه ۱۱۵

استاد نجار زاده

سرایت اجمال خاص به عام:

در صورت مجمل بودن خاص، آیا عام حجت است یا حجت نمی باشد؟
اجمال به دو نحو ممکن است باشد: شبهه مفهومیّه و مصداقیّه.

۱- شبهه مفهومیّه:

در فرضی است که در نفس مفهوم خاصّ شکّ باشد؛ یعنی معنای آن مجمل بوده و مفهوم مشخصّ و مبینی از آن استفاده نشود؛ مانند فرموده معصوم علیه السلام: «کلّ ماء طاهر الا ما تغیر طعمه او لونه او ریحہ»؛ شکّ در آن است که مقصود از «تغیر» آیا خصوص تغیر حسیّ بوده یا شامل تغیر تقدیری نیز

و نیز مانند: احسن الظنّ الا بخالد؛ مورد شکّ این است که مقصود از «خالد»، خالد بن بکر است یا مثلاً خالد بن سعد می باشد.

۲- شبهه مصداقیّه:

در فرضی است که مفهوم خاصّ، واضح و مشخصّ بوده ولی در دخول فردی از افراد عام در ضمن خاصّ شکّ و تردید می باشد مثل اینکه در مثال سابق بدانیم مقصود از «تغیر»، خصوص تغیر حسیّ است ولی در آب معینی شکّ کنیم آیا تغیرش بواسطه نجاست بوده تا در حکم خاصّ داخل بوده یا با آن تغیر نیافته پس بر طهارتش باقی است.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

تقسیمات شبهات مفهومی:

الف: مخصص متصل

۱. دوران بین اقل و اکثر.

۲. دوران بین متباینین.

ب: مخصص منفصل

۱. دوران بین اقل و اکثر.

۲. دوران بین متباینین.

حکم مخصص متصل:

در موردی که مخصص متصل باشد، اعم از آنکه دوران در آن بین اقل و اکثر بوده یا بین متباینین فرض

شود؛ حق آن است که اجمال مخصص، به عام سرایت می‌کند یا تمسک باصالة العموم برای ادخال مشکوک ImamSadiq.tv

در حکم عام ممکن نیست

دلیل این نظریه:

مخصص متصل از انواع قرینه متصله در کلام می‌باشد؛ لذا برای عام ظهوری منعقد نشده مگر در غیر

خاص؛ حال اگر فرض نمودیم که خاص مجمل می‌باشد، قطعاً اجمالش به عام سرایت کرده و آنرا نیز

مجمل می‌گرداند؛ زیرا غیر خاص، معلوم و مشخص نمی‌باشد؛ در نتیجه، برای عام نسبت به آنچه خروجش

از عنوان خاص معلوم است ظهوری منعقد نمی‌گردد.